

В.П.Кисельова
**РОЛЬ БІБЛІОТЕК МОНАСТИРІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ
 ВІДРОДЖЕННІ**

28-29 ЧЕРВНЯ 1993 р. в Києві відбулася наукова конференція «Роль бібліотек монастирів, соборів та інших установ у розвитку культури України». Її організатори - Міністерство культури України, Інститут української археографії АН України, Український фонд культури, Державна історична бібліотека України та Інститут підвищення кваліфікації працівників культури. На конференцію прибуло близько 200 учасників - науковці, музейні працівники, бібліотекарі-практики.

Пленарне засідання відкрив академік АН України П.Т.Тронько. Він, зокрема, зазначив, що проведення такої наукової конференції - не данина моді, а ще один крок на шляху осмислення тих сторінок нашої історії і культури, які протягом тривалого часу були незаслужено забуті.

З доповідями виступили: завідувача сектором Інституту української археографії кандидат історичних наук О.М.Дзюба - «Монастирські і кафедральні бібліотеки в контексті української культури (XVIII ст.)»; начальник управління культури Хмельницької обласної державної адміністрації кандидат історичних наук П.Я.Слободянюк - «Культура і релігія: єдність у духовному відродженні нації».

Працювали дві секції: 1) «Книжкова й рукописна спадщина в бібліотеках та музеях України» (керівники - В.Д.Навроцька, Л.Л.Макаренко); 2) «Культура і релігія в історії народу» (керівники - Г.В.Боряк, В.І.Ульяновський)

Спрямованість першої секції - висвітлення прогресивної ролі бібліотек монастирів, соборів різних конфесій та інших установ, що діяли в Україні протягом її багатовікової історії і сприяли становленню національної свідомості народу, збереженню і примноженню її культурних надбань (виступи директора наукової бібліотеки університету «Києво-Могилянська академія» Т.Г.Горбаченко, завідувачі відділом рідкісної книги Львівської наукової біб-

ліотеки ім. В.Стефаніка АН України В.Я.Фрис, співробітників Волинського краєзнавчого музею О.Д.Огневої і О.А.Бірюліної, завідувачого відділом Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Г.Короленка.

Особливу увагу бібліотекарів-практиків привернуло повідомлення Г.В.Устюжаніної (Одеська державна наукова бібліотека ім. О.М.Горького) про шляхи використання релігійної літератури в бібліотеках. Досвідом роботи з питань взаємодії бібліотек Донеччини і релігійних організацій поділився завідувачий науково-методичним відділом Донецької обласної універсальної бібліотеки ім. Н.К.Крупської Я.О.Гросов.

Цікаво проходили й засідання другої секції. Більшість тем було піднято вперше. Так, у виступах співробітників Інституту української археографії Л.Б.Пилявця та І.М.Преловської йшлося про культурно-освітню діяльність УАПЦ; професор, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України Ю.Д.Прякін розповів про роль грецьких храмів, монастирів (в Україні) у збереженні духовності, національної культури, мови.

«Максим Бойко, дослідник-бібліограф історіографії церковного життя Волині» - тема доповіді директора Рівненської обласної універсальної бібліотеки В.П.Ярошук. Краєзнавці з Острога, які займались аналогічними дослідженнями, доповнили цю тему новими даними.

Виступаючи визнавали важливість та актуальність вивчення історії бібліотечної справи, зокрема монастирських, церковних бібліотек як невід'ємної частини національного й культурного життя відродження нашої Батьківщини.

До сьогодні, було підкреслено, гострою залишається проблема вивчення історії бібліотек монастирів, церков - православної, греко-католицької, римо-католицької, грецької, вірменської,

© Кисельова Валентина Петрівна, Київ, 1993

а також інших релігійних конфесій народів України: лютеранської, мусульманської, іудейської тощо.

У рекомендаціях конференції пропонувалося розробити довгострокову комплексну програму, що включатиме:

- вивчення історії бібліотек нашої країни з найдавніших часів - монастирських, церковних, навчальних закладів і громадських організацій релігійного спрямування різних релігійних конфесій;

- вироблення науково обґрунтованих критеріїв статусу книг (рукописних і друкованих) до національного культурного надбання, розробку механізмів їх охорони, збереження, організації, використання;

- створення вичерпного репертуару української книги (із включенням відомостей про сучасне місцезнаходження стародруків та цінних книг);

- створення зведеного друкованого каталога іноземних книг (рукописних, стародрукованих), що походять на сьогодні в Україні;

- виявлення і створення реєстру книг, що підлягають реституції в Україну з інших країн;

- підготовку у вищих і середніх навчальних закладах культури, на історичних та філологічних факультетах університетів тощо за спеціальними учбовими програмами кваліфікованих кадрів книгознавців, бібліотекарів, реставраторів для роботи із стародрукованими, рідкісними, цінними книгами, рукописами; регулярну перепідготовку в Інституті підвищення кваліфікації працівників культури Міністерства культури України;

- створення республіканського центру реставрації та консервації книг із застосуванням досягнень сучасної науки й передових технологій.

Комплексну програму доручено розробити Державній бібліотеці України (тепер - Національна парламентська бібліотека), Державній історичній бібліотеці, Центральній науковій бібліотеці ім. В.І.Вернадського із залученням фахівців з інших бібліотек, вузів культури, академічних інститутів, вчених з української діаспори. Вирішено також звернутися до уряду України з проханням тимчасово припинити передачу книг із фондів музеїв та бібліотек колишнім власникам (у т. ч. релігійним установам) до вироблення відповідних документів.

Наталія Орач

ПОЧЕСНА ВІДЗНАКА

14 лютого 1993 р. під час проведення Пленуму Всеукраїнської спілки краєзнавців, приуроченому 70-річчю краєзнавчого руху, ЦНБ ім. В.І.Вернадського АН України, Державна історична бібліотека і Харківська наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка були удостоєні премії ім. Дмитра Яворницького за значний внесок у розвиток

конче необхідної для нашої молоді держави краєзнавчої справи.

Щорічною премією Всеукраїнської спілки краєзнавців нагороджуються активісти пошукового руху, осередки, різні установи (зокрема, бібліотеки), які займаються вивченням і популяризацією серед широкого громадського за-

